
sebestyén

(Részlet)

NÉMETH ISTVÁN

Lent már fújják is az indulókat, sereglik a nép. Ki van feszítve a szalag, amit majd egy muki el fog vágni ollóval, az ollót visszahelyezi a kék plüsspárnára, megcsókolja a párnát tartó kislányt, és ezzel a játszótér meg lesz nyitva.

Természetesen előbb az ollós muki levág egy dumát. Anról, hogy a szocializmusnak erős és egészséges fiatalokra van szüksége, ezért épült ez a játszótér is a környék polgárainak adományából. Vagy ilyesmit. Megvan egy szöveg, és azt tudni kell alkalmazni a konkrét helyzetre. (Ez Apa mestersége.)

Én előkelő helyről, az erkélyünkről nézhettem végig az avatóünnepséget. Júnak az erkély nem elég, ő lement.

Beszólok Mamának, hogy jöjjön, nézze Apát. Mert ott feszeng ő is azon a helyen, ami a mikrofonnak van fönttartva. Néhány elvtárs nevű haverját megismerem.

Beszéd nincs, csak egy szavalat. A verset színész szavalja, papírról, kiabálva. Régen mi is tanultuk. Még Jovan Jovanović-Zmaj írta.

A színészt a kis krapekok irtó megtapsolják. Ismerik a tévéből.

Következik az ollós muki. Irtó ünnepélyes, piros szegfű van a gomblyukában, és mosolyog, mint pápa a híveire.

Sikerült az ollós mukinak a szalag elvágása, ezért külön tapsot érdemel és kap. A mikrofon körül ácsorgó fejek kezet ráznak egymással. Mindenki mosolyog, majd elindul a menet.

Körüljárják a nagy játszótérrel, mindent szakszerűen megvizsgálják, de különösen a kosárlabdapályát. Hatalmas szürkebetonmezők vannak a játszótéren, földbe ástott fatuskók, nyújtók, hinták, homokozók.

A kis krapekok mindent birtokukba vesznek, az ünneplő közönség pedig lassan elpárolog.

Így avatták föl a játszótérrel, amit három hónapig építettek.

A helyén tavaly még bokrok és nagy bozótok voltak. Ott laktunk örökké bent a bozótban, ösvényeket tapostunk benne, jó hely volt. Atvették tőlünk a kicsik, azoknak is jó hely volt.

Szombaton Mamának megjelenik az asszonya, aki takarítani kezd. Pucolni kell a házból. Ilyenkor Júval nemkívánatos személyek vagyunk odahaza.

És ma kivételosen sietni kell a takarítással, mert Apa korán reggel bejelentette, hogy délután nem lesz ki-be mászkálás, mert ő nyugodtan akarja végignézni a közvetítést a Holdról.

Fölnyújtottam az ujjamat, hogy én is. Jú is. Mama fogja Apának a kávékat főzni.

Előbb Dugót hívtam föl, jelentette a mutója, hogy nagyon ideges, mert Dugó korán reggel kiment a piacra, de még mindig nem ért haza.

Biztos találkozott a fiú a piacon Riával... Ha az este haza merete kísérni a lányt, akkor az már nagy haladás. Lehet, többé el se hív magával a találkozókra. Nagyon könnyen megváltoznak az emberek.

Potya beteg, alszik, mondta az anyja a telefonba. Megkérdezte, meddig tartott az este a muri. Jócskán eltartott, mondtam. — Mit itlatok? — kérdezte. — Szönpöt — mondtam. — Attól nem lehet megbetegedni — mondta. — Potya megbetegedett? — kérdeztem. — Berúgott, mint az árva számár. Majd beszélgetünk még anyukáddal — mondta, és letette a kagylót.

Szóval leszopták magukat. Bár én is lementem volna velük. De nem hívtak.

Nem maradt, csak Jú.

— Jössz velem?

— Ha nem lesz ott az a két béka — mondta. Tudtam mindjárt, hogy Bádogos Katira és Riára céloz.

— Bagoly mondja verébnek...

— Nem a bagoly! Látni se akarom többé azt a két süketet. Olyan be-képzelték, mintha már legalább ikreket szültek volna. Vagy az udvarlóik kiharapták a nyelvüket.

— Arról van szó, hogy a mai lányok nem lotyognak annyit, mint te. Jössz vagy nem jössz?

— Megyek.

— Akkor ragadd meg a vödröt.

Én meg a pecabotot ragadtam meg, és elindultunk a csatornapartra.

Átvágtunk a vasútsíneken. Jú megkérdezte:

— Estyén, az komoly?

— Micsoda?

— Hogy a mai lányok nem beszélnek annyit.

— Komoly.

— Mért nem beszélnek annyit?

— Mert fölösleges annyit beszélni. Lehet, hogy hamarosan az emberek egyáltalán nem is fognak beszélni. Megértik egymást anélkül is. A gondolataikat inkább majd leírják. És festeni fognak. Sok komputert és robotot szerkesztenek. Azok az emberek helyett mindent elvégeznek. Felveszik a telefonbeszélgetést. Már vannak is ilyen robotok... A fiúk se szeretnek sokat beszélni. Ülünk a Piramison, és egy szót se szólunk. Elég egy gitár, és elmúlik az este.

— Igaz — mondta Jú tünődve. — Apa és Mama is olyan keveset beszélgetnek.

— Dumál helyettük a tévé eleget. De egyszer a tévé se fog annyit dumálni. Most még kevés a kép, azért olyan sok a szöveg.

— Kellemesék is sokat szövegelnek.

— Mert ők még nagyon maradiak.

Katonai gyakorlótéren haladtunk át. Kerülgetni kellett a futóárkokat.

— Mit gondolsz, Estyén, én is az vagyok?

— Te nem vagy az. Te biztos azért beszélsz sokat, mert még nem tanultál meg teljesen.

— Nem szeretem, ha folyton cseszegetsz.

— Ki cseszeget? Arra ügyelj inkább, hogy orra ne bukj. Ezek komoly dolgok.

Megint eszembe jutott, hogy Jú már nem is olyan nagyon kislány. Lehet, hogy ilyesmi Apának is eszébe jut kedélyeskedése és kirohanása közben, de én azt nem tudom, és most Jú se tudja, mi forog a fejében.

Arra a helyre értünk, ahonnan elhordták a földet, és csak a villanykarók körül hagyták meg. Zömök földoszlopok voltak ezek, de azért elég magasak, tele lyukakkal, a lyukakban partifecskek fészkeltek. Mindig látni az út mellett néhány döglött fecskét. A hangyák csak a tollukat és a csontvázukat hagyják ott.

A gyárak következtek, most azokat kerülgettük, csak jóval nagyobb kerülővel, mint a lövészárkokat. Minden gyár magas drótkerítéssel volt körülvéve. Az ecetgyár udvarán irtó sok hordó volt. A konzervgyár udvarán irtó sok láda. Volt olyan gyár is, aminek a kéményéből narancssárga füst szállt. Az volt a műtrágyagyár. A csavargyárat, ahol a balhé volt és Apát a munkások nem engedték szóhoz jutni, most alaposabban szemügyre vettem. Komornak és ellenségesnek látszott. Én ide talán be se mernék lépni.

Milyen lehet belülről egy gyár? Amilyeneket a tévében lehet látni, azok nem rosszak. A palacktöltőgép precízen dolgozik. A csokoládé csomagolása is tökégszerű. A gyárakban leginkább ülve dolgoznak az emberek. Van, ahol állnak. Mutatta a tévé egyszer azt a helyet, ahol három munkásra ráömlött az izzó vas. Abban a pillanatban elégték, és még a csontjuk se maradt meg. És csak szimbolikusan temették el őket. Mindegyik helyett egy-egy kihült vasdarabot.

— Az egy kicsit borzasztó lesz — szólalt meg a hátam mögött Jú.

— Micsoda?

— Az, amikor már csak hallgatni fognak az emberek.

— Mért lenne borzasztó?

— Nem tudom. Úgy érzem, hogy az egy kicsit nagyon borzasztó lesz.

— Akik szeretnek hallgatni, azoknak nem lesz borzasztó.

— Jó, de akik nem szeretnek?

— Azok megalakítják a beszélgetők klubját!

Találtunk egy jó helyet, nem volt a közelben senki. Fölszereltem a horgot.

— Remélem, tudod, hogy mi lesz a kötelességed? — néztem Júra.

— Hogy összeszedjem a halakat.

— Az, hogy hallgassál. Mert ha folyton karattolsz, nem lesz mit összegyűjtened.

— Nem tudod, hogy múltkor is akkor indultak meg a halak, amikor beszélgetni kezdtünk?

— Az múltkor volt. Most pedig pofa be.

Aktív hallgatásba burkolóztunk.

Állt a víz a csatornában. Az is mélyen hallgatott. A túlsó parton a jegenyék is csak álltak, és hallgattak. A jegenyéken túl szántások, az-

után tanyák, azok is hallgattak, most nem jelentkezett még az az egyszál pacsirta sem.

Lent a zsilipnél történt valami.

Jú elszaladt megnézni.

— Fuldoklott egy kisfiú — újságolta lihegve, ahogy visszatért. — Nem tudott úszni, de belement. Utána ugrott egy nagyobb fiú, aki tudott úszni. Kimentette a kisfiút. Partra tette, aztán háttal a vízbe vetődött, elmerült, akik a parton álltak, azt gondolták, hogy csak lebukott, de hiába várták, nem jött föl, holtan húzták ki. Azt, aki a kisfiút kimentette.

— Ügyelj a botra — mondtam, és odasiettem.

Pontosan úgy volt, ahogy Jú elmondta. Egy kisfiú fuldoklott, és egy nagyobb krapek, aki tudott úszni, beugrott érte. A kisfiút kitette a partra, ő pedig visszarúgta magát a vízbe, elmerült, és belefulladt.

Most mindenki ott volt, körülállták, és nézték. Már abbahagyták a dögönyözést. Kinyújtva feküdt, hanyatt, a feje lefelé lógott. Az a kisfiú, akit kimentett, ott reszketett, lekuporodva a lábainál. Mutogatták, hogy ő az.

Aki feküdt, mozdulatlan volt és fehér. A krapekok csak bámulták.

— Ki ismeri? — kérdeztem.

— Ő volt a Szabó Kettő — mondták többen is.

— Szólni kell valakinek.

— Már mentek — mondták.

Megérkezett egy rendőrkocsi, aztán a mentők.

A rendőrök rögtön engem kezdtek faggatni. Mondtam, hogy én nem voltam itt, amikor történt.

Nem volt tovább kedvem horgászni.

Jú otthon eldicsekedte, mit láttunk. Még be se léptünk az ajtón, máris azt kezdte mondani.

— Látjátok, ezért nem szabad felügyelet nélkül a vízbe menni — mondta Mama úgy, mintha Szabó Kettő halála épp kapóra jött volna.

Látod, Szabó Kettő, nekünk csak ennyi voltál! Én nem szóltam semmit, bementem a szobámba, sokáig válogattam, végül Apa Bach-lemezét tettem föl, olyan halkra állítva, hogy csak én halljam. Ha most itt volna Jú, úgy érzem, ki tudnám neki fejezni, az emberiség miért fog egyszer elhallgatni.